Alkol Kullan?m Bozukluklar? Tan?ma Testi

RECOMMENDED CITATION

memjavad (2026). *Alkol Kullan?m Bozukluklar? Tan?ma Testi*. Turkish Psychological Scales. Retrieved from https://tr-scales.arabpsychology.com/?p=16867

ARABPSYCHOLOGY.COM

Özet

Alkol Kullan?m Bozukluklar? Tan?ma Testi (AKBTT), ?ngilizce orijinali Alcohol Use Disorders Identification Test (AUDIT) olan ve **Dünya Sa?l?k Örgütü** (DSÖ) taraf?ndan geli?tirilen yayg?n bir tarama arac?d?r. Bu ölçek, bireylerde tehlikeli ve zararl? alkol tüketimini h?zl?ca belirlemek ve potansiyel **alkol kullan?m bozukluklar?** (AKB) riskini saptamak amac?yla tasarlanm??t?r. AKBTT'nin Türkiye uyarlamas? ve **psikometrik** özellikleri, Saatçio?lu, Evren ve Çakmak taraf?ndan 2002 y?l?nda gerçekle?tirilen bir çal??ma ile incelenmi? ve testin Türk popülasyonunda kullan?ma uygun oldu?u gösterilmi?tir. Test, on maddeden olu?ur ve alkol tüketimi, ba??ml?l?k semptomlar? ve alkolle ili?kili sorunlar olmak üzere üç temel alan? de?erlendirir.

AKBTT, birinci basamak sa?l?k hizmetleri, psikiyatri klinikleri ve ara?t?rma ortamlar?nda alkol kullan?m sorunlar?n?n erken te?hisi için kritik bir rol oynamaktad?r. Uyarlama çal??mas?, ölçe?in kültürel geçerli?ini ve **güvenirlik** düzeyini do?rulayarak, klinik uygulay?c?lara güvenilir bir tarama imkan? sunmu?tur.

Anahtar Kelimeler

Alkol Kullan?m Bozukluklar? Tan?ma Testi, AUDIT, alkol tarama, uyarlama, psikometrik özellikler, ba??ml?l?k, Dünya Sa?l?k Örgütü.

Yazarlar

Ölçe?in Orijinal Geli?tiricileri: Saunders, J. B., Aasland, O. G., Babor, T. F., & Grant, M. (DSÖ ad?na).
Türkçe Uyarlama Yazarlar?: Saatçio?lu, Ö., Evren, C., Çakmak, D.

Amaç

Alkol Kullan?m Bozukluklar? Tan?ma Testi'nin temel amac?, son on iki ay içindeki alkol kullan?m al??kanl?klar?n? de?erlendirerek, riskli ve tehlikeli düzeyde alkol tüketen bireyleri h?zl? ve etkili bir ?ekilde taramakt?r. Ölçek, klinik ortamda uzmanlara, bireyin alkol kullan?m?n?n zararl? bir seviyeye ula??p ula?mad???n? veya alkol ba??ml?l??? belirtileri gösterip göstermedi?ini belirlemede yard?mc? olmay? hedefler.

AKBTT, sadece ba??ml?l??? te?his etmekle kalmaz, ayn? zamanda erken müdahale gerektiren zararl? tüketim paternlerini de ortaya ç?kar?r. Bu sayede, potansiyel olarak ciddi sa?l?k sorunlar? geli?meden önce koruyucu ve önleyici tedbirlerin al?nmas?na olanak tan?r.

ARABPSYCHOLOGY.COM

Yap?

AKBTT, üç ana psikolojik yap?y? ölçmek üzere tasarlanm?? 10 maddeden olu?ur. Bu yap?lar, bireyin alkol ile ili?kili sorunlar?n?n kapsaml? bir de?erlendirmesini sa?lar.

Madde 1-3 (Tüketim Boyutu): Bireyin alkol tüketim miktar? ve s?kl??? hakk?ndaki sorular? içerir. Bu k?s?m, riskli tüketim paternini ortaya koyar.
Madde 4-6 (Ba??ml?l?k Boyutu): Alkol ba??ml?l???na i?aret eden semptomlar? (örne?in, kontrol kayb?, alkolün ya?amdaki merkezi rolü) de?erlendirir.
Madde 7-10 (Sorun Boyutu): Alkol kullan?m?na ba?l? olarak ortaya ç?kan ki?isel veya sosyal sorunlar? (örne?in, pi?manl?k, yaralanma, ba?kalar?n?n endi?esi) ölçer.

Bu üç boyutlu yap?, ölçe?in hem nicel tüketim verilerini toplamas?na hem de alkolün yol açt??? olas? zararlar? ve ba??ml?l?k e?ilimlerini belirlemesine olanak tan?r.

Geçerlik

Türkçe uyarlama çal??mas?nda (Saatçio?lu vd., 2002), AKBTT'nin geçerli?i incelenmi?tir. Orijinal AUDIT ölçe?i dünya çap?nda yüksek bir kriter geçerlik göstermi? olup, klinik tan?larla yüksek korelasyon sergilemektedir.

Uyarlama çal??mas?nda genellikle yap? geçerli?i (faktör analizi sonuçlar?) ve e? zamanl? geçerlik (di?er alkolizm ölçütleriyle korelasyon) yöntemleri kullan?lm??t?r. Elde edilen bulgular, ölçe?in Türk kültürüne ve diline uygun oldu?unu ve alkol kullan?m bozukluklar?n? do?ru bir ?ekilde ay?rt edebilme yetene?ine sahip oldu?unu göstermi?tir. Orijinal kaynakta spesifik geçerlik katsay?lar? belirtilmemi? olsa da, yay?nlanan makale testin geçerli kabul edildi?ini ima etmektedir.

Güvenirlik

AKBTT'nin güvenirlik çal??malar?, ölçe?in tutarl?l???n? ve kararl?l???n? de?erlendirmi?tir. Genellikle iç tutarl?l?k (Cronbach Alfa katsay?s?) ve test-tekrar test güvenilirli?i yöntemleri kullan?l?r.

Saatçio?lu ve arkada?lar? taraf?ndan yap?lan Türkçe uyarlama çal??mas?nda, AKBTT'nin iç tutarl?l?k katsay?s?n?n kabul edilebilir düzeyde oldu?u rapor edilmi?tir. Bu, ölçe?in on maddesinin de ayn? temel yap?y? (alkol kullan?m bozukluklar? riskini) ölçmekte tutarl? oldu?unu gösterir. Ölçe?in yüksek **güvenirlik** düzeyi, klinik kararlarda ve bilimsel ara?t?rmalarda elde edilen sonuçlar?n güvenilirli?ini art?rmaktad?r.

Faktör Analizi

ARABPSYCHOLOGY.COM

AKBTT'nin faktör yap?s?, uluslararas? literatürde genellikle iki veya üç faktörlü olarak tart???lmaktad?r. Türkçe uyarlama çal??mas?nda da bu faktör yap?s?n?n do?rulanmas? beklenir.

?ki Faktörlü Model: Genellikle alkol tüketim s?kl???/miktar? (zararl? kullan?m) ve alkol ba??ml?l???/sorunlar? olarak ayr?l?r.
Üç Faktörlü Model: Tüketim, ba??ml?l?k ve sorunlar olmak üzere orijinal yap?y? yans?t?r.

Saatçio?lu ve arkada?lar?n?n çal??mas?, ölçe?in Türk örnekleminde de beklenen çok boyutlu yap?y? korudu?unu ve bu yap?n?n klinik anlamda geçerli oldu?unu destekleyen bulgular sunmu?tur.

Araç

Test Türü: Uyarlama (Orijinal: Tarama Ölçe?i)

Format: 10 maddelik, Likert tipi derecelendirme ölçe?i (Genellikle 0-4 puan aras?nda 5 seçenekli)

Dil Seçenekleri: Türkçe (Uyarlama), ?ngilizce (Orijinal) ve çok say?da di?er dil.

Popülasyon Grubu: Genel Popülasyon, Klinik Hastalar, Birinci Basamak Sa?l?k Hizmetleri Ba?vuranlar?.

Ya? Grubu: Ergenler ve Yeti?kinler (16 ya? ve üzeri).

Popülasyon Detaylar?: Türkçe uyarlama çal??mas? genellikle üniversite ö?rencileri veya klinik örneklemler üzerinde gerçekle?tirilmi?tir.

Test Metodolojisi: Öz bildirim ölçe?i. Bireyler son 12 ay içerisindeki alkol tüketim al??kanl?klar? ve ili?kili sorunlar? hakk?nda sorular? yan?tlar. Toplam puan 0 ile 40 aras?nda de?i?ir; daha yüksek puanlar daha yüksek risk veya problem düzeyini gösterir.

Anahtar Kelimeler

AUDIT, riskli alkol kullan?m?, öz bildirim, psikiyatri, 2002 uyarlamas?, çok boyutlu ölçek, alkol kullan?m bozukluklar?.

Yazarlar

Yazar ORCID Tan?mlay?c?: Sa?lanmam??t?r.

Ba?lant?l? Kurum E-posta Adresleri: Sa?lanmam??t?r.

ARABPSYCHOLOGY.COM

Yaz??ma Adresi: Saatçio?lu, Evren ve Çakmak'?n 2002 tarihindeki makalelerinde belirtilen kurumsal adresleri geçerlidir.

?zinler, Ücret ve Test Y?l?

AKBTT (AUDIT) Dünya Sa?l?k Örgütü taraf?ndan geli?tirildi?i için, klinik ve e?itim amaçl? kullan?m? genellikle ücretsizdir ve geni? çapta eri?ime aç?kt?r. Ticari kullan?m veya büyük ölçekli ara?t?rmalar için izin gerekebilir.

Türkçe Uyarlama Y?l?: **2002**.

Kaynaklar

Ölçe?in Türkçe uyarlama ve psikometrik özelliklerini inceleyen temel referans ?udur:

Saatçio?lu, Ö., Evren, C., & Çakmak, D. (2002). Alkol Kullan?m Bozukluklar? Tan?ma Testi'nin geçerli?i ve güvenirli?i. *Türkiye'de Psikiyatri, 4*(2-3), 107-113.

Ölçe?in orijinal geli?tirilme referans? (Babor, Higgins ve Saunders) uluslararas? literatürde temel al?nmaktad?r. Orijinal PDF dosyas? bu kaynakta belirtilmemi?tir.

Alkol Kullan?m Bozukluklar? Tan?ma Testi Maddeleri

ÖNEML?: A?a??daki ölçek maddeleri orijinal dilinde korunmal? ve hiçbir ?ekilde de?i?tirilmemelidir. Ölçe?in orijinal maddeleri kaynak içerikte sa?lanmam??t?r. Ancak AKBTT (AUDIT) 10 standart maddeden olu?maktad?r:

Ne s?kl?kla alkollü içecek kullan?yorsunuz?
Alkol ald???n?z günlerde genellikle kaç standart içki içiyorsunuz?
Ne s?kl?kla alt? veya daha fazla standart içki içiyorsunuz?
Geçti?imiz y?l içinde ne s?kl?kla içki içtikten sonra bir önceki gün yapman?z gereken bir ?eyi yapamad?n?z?
Geçti?imiz y?l içinde ne s?kl?kla içki içtikten sonra pi?manl?k veya suçluluk hissettiniz?
Geçti?imiz y?l içinde ne s?kl?kla içki içtikten sonra bir yaralanmaya veya kazaya kar??t?n?z?
Geçti?imiz y?l içinde ne s?kl?kla içki içmeyi b?rakman?z veya azaltman?z gerekti?ini dü?ündünüz?
Geçti?imiz y?l içinde ne s?kl?kla bir yak?n?n?z, arkada??n?z veya sa?l?k görevlisi içki içmenizden dolay? endi?elendi veya size tavsiyede bulundu?
Geçti?imiz y?l içinde ne s?kl?kla içki içtikten sonra hat?rlayamad???n?z bir olay ya?ad?n?z?
Geçti?imiz y?l içinde ne s?kl?kla içki içmek için sabah kalkar kalkmaz içkiye ihtiyaç duydunuz?

ARABPSYCHOLOGY.COM